

[Sønderup.]

at man bliver ved den gældende valgfri ordning.

Vedrørende begrebet den såkaldte fri jord skal jeg afstå fra på forhånd at tage stilling til det. Man kan jo i et eventuelt udvalg nærmere undersøge problemet og dets eventuelle betydning i forbindelse med hele tillægsjordproblemet.

Ja, af det, jeg her har sagt, vil den højtærede minister sikkert have fået et svagt indtryk af, at jeg hverken kan anbefale eller støtte det foreliggende lovforslag. Jeg tror, man næsten kan sige, at der gives ikke på hele kloden noget eksempel på, at landbruget i den grad er overladt til sin egen og tilfældighedernes skæbne, som tilfældet er i Danmark, og hvor det tilmed har en så fundamental betydning. Og dog er det næsten ikke mere end et lige tålt erhverv, som enhver, snart sagt, føler sig kaldet til at belære og korrekse både nu og da. Uden beskyttelse af nogen art må dansk landbrug tage naturens og afsætningsmulighedernes luner, og så kommer man altså nu i tilgift med et lovforslag som dette her, der tager sigte på i jordlovgivningen at indføre bestemmelser, som giver overordentlig store muligheder, altfor vidtgående muligheder, for skøn og vilkårligheder, og som gør, at det bliver vanskeligere at disponere med en lidt fjernere fremtid for øje, hvad der er så nødvendigt indenfor landbruget.

Under normale forhold og taget på lang sigt har det for den overvejende part af dansk landbrug aldrig været nogen særlig lukrativ forretning at være bonde, og når det alligevel kan have en vis charme, har i overvejende grad to faktorer været afgørende. Den ene er den tilfredsstillelse, der er ved at være sin egen arbejdsgiver, og den anden er glæden ved i mark og stald at sysle med planter og dyr. Det er de forhold, der betinger samhörighed mellem en bonde og hans bedrift, og som gør, at en bonde i trange tider kan gå ind under afsavn og trange kår for at bevare hjem og arve.

Alle og måske ikke mindst vi, der i Jylland har været vidne til, hvorledes man gennem slid har fravristet heden ager efter ager, føler det som en grov uret, at man skal komme ud for de mere eller mindre maskerede ekspropriationsforretninger, som lovforslaget dybest set baner vej for, til forgiftning

af naboforholdet mange gange. Vi har fået en ny grundlov, og det priser vi jo med god grund og er glade for, ja, der tales jævnlige om frihed og demokrati, så vidt og bredt, at man nu og da får visse fornemmelser. Man mindes med rimelig foragt de tider, da træhest og nådigherre var bønders og ligestilledes daglige omgangsfæller. Ak ja, hvor er det i grunden besynderligt, som tilværelsen går i kredsløb! Vi er blevet befriet — det skal indrømmes — for mange nådigherrer i gammeldags forstand, men der er desværre på mange områder indenfor de mange „væsener“ og institutioner, vi har, dukket nye nådigherrer op, og vi skal i høj grad vogte os for gennem vor lovgivning at støtte en sådan udvikling.

Venstre har til dato været med til at fremme udstykningen, og det vil vi også fortsat være, men det må ske på et naturligt grundlag og med respekt for ejendomsretten. De muligheder, der foreligger for en øget udstykning med baggrund i den lovgivning, vi har, er, som jeg sagde før, ikke tilnærmelsesvis udtømt. Af disse og iøvrigt en række andre grunde må jeg betegne det foreliggende lovforslag som ganske overflødigt, ja, næsten skadeligt, og derfor vil vi gå imod det.

Hvad det radikale forslag angår, om en ændret finansiering af bestående husmandsbrug, erkender vi, at der er problemer på dette område, men jeg er ikke helt uenig med den højtærede minister, når han gør den betragtning gældende, at det sandsynligvis var heldigt, om man afventede resultaterne af det arbejde, som finder sted i den såkaldte realkreditkommission. Når de til sin tid foreligger, vil vi meget gerne være med til at råde bod på de uheldige forhold, som jeg erkender der i denne forbindelse forekommer.

Tesdorpf: Jeg vil gerne give den foregående taler, det ærede medlem hr. Sønderup, ret i, at landbrugsministeren med dette lovforslag sikkert har sæt storm og ikke enighed. Jeg kan sige til den højtærede landbrugsminister, at ministerens beroligende ord, som blev sagt ved danske landmænds delegeretmøder i 4 landsdele til imødegåelse af tilhørernes ængstelse overfor kommende jordlovsforslag, tror jeg vil blive blæst bort i denne storm — og med rette. Ængstelsen